

DATOS IDENTIFICATIVOS

Programas de educación social na terceira idade

Materia	Programas de educación social na terceira idade			
Código	O05G130V01911			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Pérez Enríquez, María Esther			
Profesorado	Pérez Enríquez, María Esther			
Correo-e	me_perez@uvigo.es			
Web	http://http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php			
Descrición xeral	Nun momento no que a educación social se atopa en plena expansión e se percibe como unha actuación necesaria no estado de benestar, a intervención socioeducativa con persoas maiores é fundamental, se temos en conta que estamos ante unha sociedade que envellece. Resulta evidente que o primeiro paso para unha intervención socioeducativa acorde cos tempos é a conceptualización e a perspectiva dende a que se aborda o proceso de envellecimento. Ademais do coñecemento e análise de diferentes propostas de intervención con este colectivo. Todo isto define o núcleo esencial da materia Programas de Educación Social na Terceira Idade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D14	Adaptación a situacións novas
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer, analizar e conceptualizar, dun xeito introductorio, a vellez; os mitos e estereotipos; os dereitos das persoas maiores;...	A1 A3	B1	C2 C6	D1 D4 D14 D20
1. Analizar e comprender as políticas sociais e institucionais na atención das persoas maiores.	A1 A2 A3	B1 B4	C6	D1 D4 D14 D20
2. Traballar, desenvolver e aplicar as principais habilidades de intervención e formación de grupos e equipos de traballo, que guían a acción socio-educativa coas persoas maiores	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	C2 C17	D1 D4 D14 D20
3. Desenvolver programas socio-educativos en institucións de maiores.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5	C2 C15 C17	D1 D4 D14 D20
4. Organizar e xestionar institucións de maiores.	A1 A2 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B6	C2 C17	D1 D4 D14 D20

Contidos

Tema	
Introducción.	Concepto de vellez; mitos e estereotipos; dereitos das persoas maiores;...
1. Políticas sociais e institucionais na atención das persoas maiores.	1.1. Introducción. 1.2. Servicios e recursos sociais. 1.3. Programas e servicios sanitarios.
2. Acción socio-educativa con maiores.	2.1. Introducción. 2.2. Habilidades de intervención no traballo con maiores. 2.3. Desenvolvemento de grupos e equipos de traballo.
3. Desenvolvemento de programas socio-educativos en institucións de maiores.	3.1. Breve Introducción. 3.1.1. Envellecemento e aprendizaxe ao longo da vida. 3.1.2. Educación xerontolóxica e boas prácticas socioeducativas con persoas maiores. 3.2. Proposta de programas socioeducativos. 3.2.1. Programas de carácter transversal. 3.2.2. Programas orientados ao benestar físico. 3.2.3. Programas orientados ao benestar psíquico-cognitivo-emocional. 3.2.4. Programas orientados ao benestar socioafectivo. 3.2.5. Programas de carácter instrumental.
4. Organización e xestión de institucións de maiores.	4.1. Introducción: Evolución da atención ás persoas maiores. 4.2. A calidade nos centros xerontolóxicos e a súa avaliación. 4.3. A función directiva. 4.4. Recursos humanos: turnidades. 4.5. Marketing.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	3	1	4
Traballo tutelado	4	24	28
Seminario	10	16	26
Presentación	6	7	13
Lección maxistral	12	24	36
Aprendizaxe colaborativa	8	18	26
Exame de preguntas obxectivas	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Traballo tutelado	Os/as estudantes elaboran dous documentos e/ou investigacións sobre a temática da materia, un individual e outro grupal. Trátanse de dúas actividades autónoma de/dos estudante/s que inclúen a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición oral por parte do alumnado, ante a docente e o alumnado, dos resultados dos traballos tutelados (previa presentación escrita).
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos da materia
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	- As sesións maxistrais, reforzaranse cunha atención personalizada, individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades, dúbidas e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial (directamente na aula e/ou nos momentos que a profesora ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico).
Traballo tutelado	- A elaboración dos traballos tutelados, reforzaranse cunha atención personalizada, individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades, dúbidas e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial (directamente na aula e/ou nos momentos que a profesora ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico). - Ademais, á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de traballo na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho da profesora, no horario de titorías, ou a través do correo electrónico.
Seminario	- Os seminarios, reforzaranse cunha atención personalizada, individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades, dúbidas e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial (directamente na aula e/ou nos momentos que a profesora ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico).
Presentación	- As presentación/ exposicións dos traballos tutelados, reforzaranse cunha atención personalizada, individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades, dúbidas e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial (directamente na aula e/ou nos momentos que a profesora ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico). - Ademais, á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de traballo na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho da profesora, no horario de titorías, ou a través do correo electrónico.
Aprendizaxe colaborativa	- A aprendizaxe colaborativa, reforzaranse cunha atención personalizada, individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades, dúbidas e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial (directamente na aula e/ou nos momentos que a profesora ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico).
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	- A preparación da proba tipo test, reforzaranse cunha atención personalizada, individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades, dúbidas e consultas do alumnado relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial (directamente na aula e/ou nos momentos que a profesora ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico).

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---------------	---------------------------------------

Traballo tutelado	Os/as estudantes presentan o resultado obtido na elaboración de dous documentos sobre a temática da materia e/ou investigación. Un levarase a cabo en grupo, de forma escrita. Ademais, conxuntamente con este documento, tamén se valorará o seguimento da elaboración do traballo. E outro realizarase de xeito individual e igualmente, de forma escrita.	30	A1 A2 A3 A5	B1 B2 B4 B5 B6	C15 C17	D1 D4 D14 D20
Seminario	Nestes seminarios realizaranse diferentes actividades: Traballo en profundidade dun tema (monográfico). Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras. Lectura e comentario de textos. Visionado e comentario de material audiovisual. Debates. Obradoiros prácticos.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C2 C6 C15 C17	D1 D4 D14 D20
Presentación	Tamén se valorará a exposición ou presentación e defensa que se faga dos traballos tutelados na aula.	10	A2 A3 A4	B1	C17	D1 D4 D14 D20
Aprendizaxe colaborativa	Realización de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C2 C15 C17	D1 D4 D14 D20
Exame de preguntas obxectivas	Realizarase unha proba tipo test para a avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con tres alternativas de resposta. Os/as alumnos/as seleccionarán unha resposta entre as posibilidades. As respostas erradas puntuarán negativamente (2 mal restarán 1 ben). Esta proba será de carácter opcional para aqueles/as alumnos/as que desexen subir a súa nota global.	30	A1 A2 A3	B1 B4	C15 C17	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado non asistencial: deberá falar coa profesora ao principio do curso, para acordar un plan de traballo específico. Os criterios de avaliación serán os seguintes: Proba tipo test: 70%. Traballos titorados: 30%.

Segunda convocatoria: As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

Datas, horas e revisións dos exames: As publicadas na páxina web da Facultade de Educación e Traballo Social.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Belchí, G., Martínez, S., e Salmerón, J.A., **Competencias del profesional de la educación social en la promoción del envejecimiento activo. Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa**, (76), 33-56., 2020

Bermejo, L., **Envejecimiento activo y actividades socioeducativas con personas mayores. Guía de buenas prácticas.**, Editorial Médica Panamericana, 2010

Bermejo, L., **Gerontología educativa. Cómo diseñar proyectos educativos con personas mayores**, Editorial Médica Panamericana, 2005

Calvo de Mora, M., **A profesionalización da educación social na xerontoloxía como logro de futuro. Galeduso**, 11, 52-59, 2015

C.E.E.S.G., **Funcións das educadoras e educadores sociais. Persoas maiores**, C.E.E.S.G/ Deputación da Coruña, 2018

Maños, Q., **A planificación centrada na persoa. Un novo paradigma da educación social. Galeduso**, 11, 60-73, 2015

Martínez, N. y Bedmar, M. (Eds.), **Personas mayores y Educación Social: Teoría e intervención**, Universidad de Granada, 2017

Bibliografía Complementaria

Agudo, S., **La educación social y las personas mayores: reconstruyendo identidades. Revista de Educación Social**, 8, 2008

Allègre, E., y Gassier, J., **100 fichas de animaciones para personas mayores**, Paidotribo, 2017

Bermejo, L., **Envejecimiento activo, pedagogía gerontológica y buenas prácticas socioeducativas con personas adultas mayores**. **Educación social. Revista de Intervención Socioeducativa**, 51, p.27 - p.44, 2012

- Causapié, P.; Balbotín, A.; Porras, M. e Mateo, A. (Dirs.), **Envejecimiento Activo. Libro Blanco**, Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad., 2011
-
- Cid, X.M. e Pérez, M.E., **Gerontología educativa e intergeneracionalidad. Perspectivas Sociales/ Social Perspectives, 18(1), 95-125**, 2016
-
- Gutiérrez, M. y Herráiz, G., **Escuela de abuelos. Proyecto intergeneracional**, 9788484569039, Titant Lo Blanch, 2007
-
- Muñoz, M., Peña, S., e Iglesias, A., **Síndrome de Down y envejecimiento: una nueva situación que afrontar. Revista Española de Discapacidad, 7(II), 157-164.**, 2019
-
- Muñoz, J., **Personas mayores y malos tratos**, Pirámide, 2004
-
- Ojea, A.M., Pérez, M.E. e Cid, X.M., **Follas de vida: O comezo dunha andaina no medio rural de envellecemento activo e educación interxeracional . En X.M. Cid (Ed.). Investigacións para explicar e avanzar en educación (pp. 51-68).**, Andavira editora, 2018
-
- Pérez, M.E., e Fernández, L., **Educación social e persoas maiores: a musicoterapia como apoio socioeducativo nos centros de día. En X.M. Cid (Coord.). Estudos e Investigacións na Facultade de Educación de Ourense 100 anos despois d**, Andavira editora, 2016
-
- Rodríguez, P., **La atención integral centrada en la persona Principios y criterios que fundamentan un modelo de intervención en discapacidad, envejecimiento y dependencia**, IMSERSO. Informes Portal Mayores, 2010
-
- Vidal, C., **Actividades en grupo de mayores para entrenar la memoria: 60 propuestas de intervención**, EDITORIAL CCS, 2017
-
- Villar, F., Celdrán, M., Serrat, R., e Cannella, V., **Abordando la diversidad en el envejecimiento activo: una propuesta de clasificación. Aula Abierta, 47(1), 55-62**, 2018
-

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Educación permanente/O05G130V01203
Educación: Pedagogía social/O05G130V01205
Educación de persoas adultas/O05G130V01401
Educación para o lecer e o tempo libre/O05G130V01402
Xerontoloxía e educación social/O05G130V01908
Programas de animación sociocultural/O05G130V01503

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).